

Operaensemblen redo ta sig

Regissören utlovar sång och skådespeleri i världsklass

I går presenterades ensemblen som nästa år medverkar i operan *Lisbeta - en trollkona ska du icke låta leva*.

– Det är fantastiskt att få vara med och ge de här kvinnorna upprättelse, säger sopranen **Therese Karlsson**.

Att sopranen **Sofie Asplund** sjunger huvudrollen som Lisbeta i Kulturföreningen Katrinas storsatsning, den nyskrivna operan *Lisbeta*, har varit känt ett tag. När namnlistan över de medverkande i ensemblen släpptes i går stod det klart att det är en rad välkända sångare, med erfarenhet från de stora operascenerna, som gör Sofie Asplund sällskap.

Operan baserar sig på **Carina Karlssons** roman "Märket", och berör 1600-talets häxprocesser på Åland. Men Carina Karlsson, som tillsammans med regissören **Ida Kronholm** har skrivit librettot, säger att de redan inledningsvis bestämde sig för att slopa alla angivelser av datum och årtal. För även om flera hundra år förflutit lever hatretoriken mot kvinnor vidare, om än i nya former.

– Vi vill frigöra berättelsen från tiden eftersom vi tycker att den är tidlös.

Många lager

Historiens ram är förstås både dramatisk och färgad i mörka toner. Utgången, kvinnornas död, kan tyckas given på förhand. Men det finns flera dimensioner av berättelsen och även ljuspunkter i form av en kärlekshistoria, kvinnornas stöd till varandra och den inre glöd *Lisbeta* besitter.

– Utan att avslöja för mycket kan jag säga att vi också visar på en väg framåt, säger Carina Karlsson.

Sofie Asplund beskriver Lisbeta som en person som har allt – hon bor på en stor gård, har två barn och är någon bygdens folk lyssnar på. På en mycket kort tid förlorar hon allt det hon håller kärt. Sin värdighet bevarar hon dock in i det sista.

– Hon har sin inre kärna kvar, och den kan ingen ta ifrån henne.

Åländska sopraner

Sofie Asplund har de senaste åren medverkat bland annat i Ariadne på Naxos samt Figaros bröllop vid Göteborgsoperan, och i Don Giovanni på Kungliga operan i Stockholm.

– Det ska bli spännande, men också lite läskigt att sätta mig in i rollen som Lisbeta. Det är en otrolig historia, som ju dessutom också är sann, säger hon.

En rad kvinnor förutom Lisbeta anklagades för trolldom, och rollerna som två av dem, Karin och Ebba, görs av mezzosopra-

"En skatas skratt ekar över Sund när kyrkoherden och den nya häradshövdingen jagar upp befolkningen i skräck för det okända", skriver regissören **Ida Kronholm** i ett pressmeddelande.

Foto/pressbild: Tiina Tahvanainen

nen **Jenny Carlstedt** och sopranen **Therese Karlsson**.

Ebba, som till skillnad från Lisbeta är änka, anses vara en mycket hederlig kvinna.

– När hon får anklagelserna riktade mot sig tappar hon förfästet helt, säger Carina Karlsson.

Återställa ordningen

I dag är det lätt att säga att de som var drivande i häxprocesserna, som häradshövding **Psilander** och kyrkoherde **Kjellinius**, var onda människor. Men deras handlingar och övertygelse måste sättas in i en historisk kontext, säger Carina Karlsson. Nils Psilander är välutbildad, och när han kommer till Åland i mitten av 1600-talet sätter han genast i gång med sökandet efter trollfolk och bevis på djävulsförbindelser.

– Viktigt när det gäller trolldomsprocesserna och deras utfall var att man vid den här tiden var övertygad om att lycka i form av välfärd – som mat, skörd och hälsa – fanns bara i en begränsad mängd, som bestämdes av Gud. Man var också övertygad om att de här kvinnorna på andras bekostnad roffade åt sig en större mängd än de hade rätt till. Psilander försökte återställa ordningen.

Ideologin viktig

För **Philip Björkqvist**, som gör rollen som Nils Psilander, är det här en av utmaningarna. Han berättar att hans initiala reaktion när han läste librettot var att känna sympati med kvinnorna. Samtidigt ska han alltså gestalta

ondskans ursprung i historien.

– Men det är jag lite van vid som basbaryton, vi blir ofta castade som "bad guys".

För honom är det viktigt att kunna försvara sin rollkaraktär, och det gör han genom att fokusera på Psilanders drivkraft. Philip Björkqvists ambition är alltså inte att gestalta en ond person, utan en som handlar utifrån en fast övertygelse om att det han gör kan rättfärdigas.

– Han är den som ska frälsa Åland, och det är ett drag han

delar med många andra ledare genom tiderna.

Lokalt förankrad

I övriga roller finns tenoren **Dan Karlström** som Kjellinius, Lisbets make Per görs av barytonen **Aarne Pelkonen**, och Skatan av **Veli Kujala**.

– Skatan gör sin röst hörd genom ett dragspel, säger scenografen **Maria Antman**.

Regissören **Ida Kronholm** har inte möjlighet att medverka vid presskonferensen, men skriver i

ett pressmeddelande att hon ser det som ett privilegium att göra opera med just den här ensemblen.

– Både sång och skådespeleri är i världsklass och jag längtar så efter att få sätta igång och repetera med allihopa. Att dessutom ha en operaroll spelad av kvartonsackorleon vägar jag påstå är världsunikt.

Biljetterna har redan släppts, och de medverkande håller tummarna för att saker och ting ska flyta på trots de begränsningar

an storsatsningen

I går samlades några av de medverkande i operan *Lisbeta*: Basbarytonen Philip Björkqvist, sopranen Sofie Asplund, librettisten Carina Karlsson, scenografen Maria Antman och sopranen Therese Karlsson.

som coronapandemin medför just nu.

– Min uppfattning är att allt går enligt tidsplanen, säger Maria Antman.

Uppremiär blir det på Alandica den 15 juli och ytterligare två föreställningar ges den 16 och 17 juli.

» Fakta

Lisbeta medverkande

- **Lisbeta:** Sofie Asplund, sopran.
- **Psilander:** Philip Björkqvist, basbaryton.
- **Kjellinius:** Dan Karlström, tenor.
- **Karin:** Jenny Carlstedt, mezzosopran.
- **Ebba:** Therese Karlsson, sopran.
- **Per:** Aarne Pelkonen, baryton.
- **Skatan:** Veli Kujala, kvartttonsackordeon.
- **Musik:** Karólína Eiríksdóttir.
- **Libretto:** Carina Karlsson och Ida Kronholm.
- **Dirigent:** Anna-Maria Helsing.
- **Regi:** Ida Kronholm.
- **Scenografi:** Maria Antman.
- **Ansvarig producent:** Barbro Sundback.
- **Körledare:** Pipsa Juslin.

Begränsar antalet e-lån per månad

Från årsskiftet inför Mariehamns stadsbibliotek förändringar som berör e- och fjärrlån. Ekonomiska orsaker ligger bakom beslutet.

Fredrika Sundberg.

Stadsbiblioteket meddelar på sociala medier om några förändringar som gäller från och med årsskiftet. En av dem rör en begränsning av antalet e-lån. Tidigare har en låntagare haft tillgång till ett e-lån per vecka, nu begränsas antalet till tre lån per månad och låntagare.

Fredrika Sundberg, kultur- och fritidschef i Mariehamn, säger att man under biblioteksstängningen i våras, medgav två e-lån per vecka.

– Men vi märkte redan innan pandemin att intresset för e-lån började öka, och att kostnaden för e-böckerna skjuter iväg.

Varje gång en e-bok lånas betalar nämligen biblioteket en summa. Vilken denna är skiljer sig från bok till bok, det är förlagen som sätter priserna. Mariehamns stadsbibliotek har satt ett maxtak på 80 kronor per bok, även om vissa undantag gjorts för särskilt efterfrågade e-böcker.

– Kostnaden för de här lånen delas sedan mellan Mariehamns stad och landskapsregeringen.

I proportion

Fredrika Sundberg berättar att det finns olika system för e-lån, det är nämligen också möjligt för bibliotek att köpa in en samling, men då kan endast en person ha en viss bok lånad medan andra

får ställa sig i kö.

– Framöver måste vi fundera på hur vi ska hantera den här frågan. Vi har ökat anslaget varje år, men det finns ett tak för det. Kostnaden för e-lån får inte bli orimligt stor.

Även om intresset för e-böcker ökar, så utgör de fortfarande en ganska liten del av den totala utlåningen. På årsbasis registreras ungefär 8.000 e-lån på hela Åland. Som jämförelse noterar stadsbiblioteket totalt cirka 190.000 lån, alla kategorier inräknade, varje år.

Studielitteratur

Förändringarna rör också avgifterna för fjärrlån, som höjs från fem till sju euro. Själva höjningen på två euro tas ut som en så kallad meddelandeavgift.

– Där är också orsaken till höjningen ekonomisk, det börjar bli ganska dyrt med portona.

Intresset för fjärrlån är stort i dag, säger Fredrika Sundberg.

– Fler och fler studerar på distans.

Ett problem man tampas med är att fjärrlånen fastnar i tullen.

– Vi har till och med haft universitet som ifrågasatt om de ska fortsätta skicka hit böckerna.

Ytterligare en förändring rör bibliotekskorten. Låntagare i Mariehamn har nämligen möjlighet att i januari gratis uppdatera sina gamla vitgråa bibliotekskort till de nyare, blåa. De senare innehåller ett chip som fungerar bättre i låneautomaterna.

Annika Kullman

ÅLANDS MUSIKINSTITUT

Extra inträdesprov i musik

onsdag 13.1.2021

- Sång
- Bleckblås – trumpet, trombon, valthorn, tuba
- Träblås – klarinett, saxofon, oboe, fagott
- Cello

eller är du intresserad av att sjunga i någon av våra körer så anmäl dig via www.ami.ax

Extra inträdesprov i dans

måndag 11.1.2021 kl. 19

i dansskolans lokaler på Fabriksgatan 4.

Sista anmälningsdag 06.01.2021 till www.ami.ax

Grindmattesvägen 7
Tel. 018-23393, ami@ami.ax